

21.11.2022

Eduskunnan sivistysvaliokunnalle

Viite: Kirjallisen lausunnon pyyntö sivistysvaliokunnalta 11.11.2022

Asia: Asia: HE 259/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikuntalain muuttamisesta

Suomen Akatemia kiittää mahdollisuudesta lausua ja keskittyy lausunnossaan erityisesti Akatemian rooliin valtionapuviranomaisena liikuntatieteellisten avustusten myöntämisessä.

Esityksessä ehdotetaan muutettavan nykyisen liikuntalain tavoitteita ja määritelmiä sekä valtion liikuntaneuvostoa, muutoksenhakua ja valtionapuviranomaista koskevia säännöksiä. Esityksen tavoitteena on tarkentaa ja selkiyttää laissa olevaa käsitteistöä. Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi valtionapuviranomaiseksi Suomen Akatemia liikuntatieteellisten avustusten myöntämisessä.

Esityksen tarkoitus ja tavoitteet ovat Suomen Akatemian näkökulmasta hyvin perusteltuja ja kannatettavia. Kuten esityksessä todetaan, Akatemia vastaa nykyään liikuntalaissa tarkoitettujen liikuntatieteellisten avustusten hakuilmoitusten laatimisesta ja hakuneuvonnasta yhdessä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa, jonka hallinnonalalla Akatemia toimii. Akatemia toteuttaa myös liikuntatieteellisiä avustuksia koskevien hakemusten tieteellisen kansainvälisen vertaisarvioinnin. Hakemusten kansainvälinen arviointi mahdollistaa tieteellisesti parhaiden hankkeiden tunnistamisen ja lisää tutkimuksen laatua, uudistumista ja vaikuttavuutta. Tämä yhteistyö Akatemian ja OKM:n välillä on jatkunut vuodesta 2013 lähtien ja ollut hyvin toimivaa. Liikuntatieteellisten hakemusten kansainvälinen tieteellinen arviointi on toteutettu Akatemiassa, mutta lopulliset avustuspäätökset on tehnyt valtion liikuntaneuvosto. Liikuntaneuvosto on myös tehnyt hakemuksista vaikuttavuusarvioinnin.

Nykyisen liikuntalain säännöksen (15 §) nojalla valtionapuviranomainen lain 14 §:ssä tarkoitettujen muiden liikuntaa edistäviin tarkoituksiin myönnettävien valtionavustusten, kuten liikuntatieteellisten avustusten, osalta on opetus- ja kulttuuriministeriö. Ehdotetun lakimuutoksen mukaan Akatemia voisi jatkossa toimia opetus- ja kulttuuriministeriön erillisellä päätöksellä valtionapuviranomaisena liikuntatieteellisten avustusten myöntämisessä eli tehdä myös

rahoituspäätökset. Muutoksen tarkoituksena on selkeyttää ja tehostaa avustusten hakua, myöntöä ja arviointiprosessia. Muutos selkeyttäisi myös tilannetta hakijan kannalta. Hakijalla olisi yksi selkeä taho, joka vastaa kaikkiin liikuntatieteellisten hakemusten arviointiin, päätöksen tekoon ja hallinnointiin liittyviin kysymyksiin.

Akatemia pitää tärkeänä, että toimivaltaa koskevat säännökset olisivat selkeitä ja yksiselitteisiä. Lakiehdotuksen 15 § todetaan, että toimivallan jaosta valtionapuviranomaisten välillä voidaan tarkemmin säätää valtioneuvoston asetuksella. Akatemia toivoo lakiin tarkennusta siitä, että Akatemia voisi toimia jatkossa valtionapuviranomaisena liikuntatieteellisten avustusten myöntämisessä opetus- ja kulttuuriministeriön erillisellä päätöksellä ja, että työnjaosta ja tehtävän yksityiskohdista sovitaan OKM:n ja SA:n välisellä sopimuksella.

Suomen Akatemiasta annetun lain 2 § erottelee rahoitustoiminnan ja asiantuntijatehtävät. Avustusten myöntö on näkökulmastamme rahoitustoimintaa, ei asiantuntijatehtävää (vrt. lakiesityksen perustelut kohta 3. Valtionapuviranomainen).

Liikuntatieteellisen tutkimuksen laadun, uudistumisen ja vaikuttavuuden lisäksi muutoksella haetaan myös hallinnollisen työn tehostamista ja rahoitusprosessin yksinkertaistamista. Muutos antaa mahdollisuuden hankkeiden seurannan kehittämiseen ja vaikuttavuuden edistämiseen. Tämän lisäksi ehdotettu muutos edistäisi myös yhteistyömahdollisuuksia muiden alojen tutkimusohjelmien ja tutkijoiden kanssa sekä mahdollistaisi yhteishaun ulkomaisen rahoittajan kanssa.

Akatemian näkökulmasta liikuntalain muutos on erittäin kannatettava ehdotus ja Akatemia on halukas toimimaan valtionapuviranomaisena liikuntatutkimuksen hankkeille. Akatemia näkee tässä runsaasti synergiaetuja esim. muun akatemiaohjelmatoiminnan kanssa. Akatemia valmistautuu työstämään yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa tutkimusrahoitusprosessin, joka on hakijoille selkeä, joustava sekä lain tavoitteet ja ministeriön tarpeet huomioon ottava.

Riitta Maijala
Ylijohtaja, tutkimus

Laura Raaska
Johtaja